

Előszó

A hét először is prímszám, csak önmagával és eggyel osztható. Ebből vonja le mindenki a megfelelő következtetést. Az életünket a hetes szám strukturalja, hétfővel (suszterhétfővel) indul a hetünk, amikor semmi sem nő, és a hét többi napján a hétvégét várjuk. A mesében hét esztendő telik el, hét fiú születik, a hetedik természetfölötti erőkkel rendelkezik, heten léptünk szövetségre, és hetedhét országon keresztül átlovagoltunk, hogy az üveghegy tudományos prizmájának torzításában szemléljük a világot. A hetedik kötet mindenképp jelentős állomás: jövőre valami egészen újat kell alkotnunk, hét évi beszéd után el kell hallgatnunk – vagy mondanunk is kell valamit –, hét bő esztendőre hét szűköt kell hoznunk, vagy fordítva. Teljesen meg kell újítanunk a szerzők csoportját, új hangokat kell megszólaltatnunk. A régieknek el kell hallgatniuk.

Úgy tűnhet a hat kötet előszava minden utalást, poént, sirámot elpuffogatott és megszenvedett, az ötletek elfogytak: *az ember végül szomorú, vizes síkra ér*. Az olvasó pedig *okos fejével biccent*, hogy, lám, sótlan, száraz fickók ezek, akik nem képesek újat kitalálni, pedig mennyire önmagától kínálkozik, hogy a hetedik kötetéhez érkezett *Lenyomatokhoz* – igazi néprajzkutatókként – épp e többjelentésű szám kapcsán írjanak előszót, és olyan utalásokat soroljanak, amelyekben a hétfejú sárkánnyal, a hétfejú tündérrel, a hetivásárral, a hét testvérrel, a sámánná váló hetedik fiúval, a hét évi hallgatás kötelezettségével, a hétszilvafás nemessel, a hetedhét országgal, a hét törzs szövetségével, sőt, Hétszünyükapanyányimonyókkal, az emberfeletti erejű ellenhőssel teremtsenek kapcsolatot.¹ S ez rögtön annyi kontextust és értelmezési lehetőséget jelent, hogy itt abba is lehetne hagyni az előszó megírását. Ám egy becsületes előszónak legalább hetvenhét sorosnak kell lenni, és még az sem tűnhetne hetvenkedésnek, ha hosszabb lenne. Ráadásul van is még némi mondanivalónk, és egy-két összefüggésre azért mégis rávilágítanánk – szakmánkból adódóan szeretünk értelmet

¹ A felsorolásban nincs megemlítve a hét törpe és üdvöskéje. Sem a *Hét év Tibetben*. Az előző hősök annak okán maradtak ki, hogy nem szeretnénk szerzői jogvitát a Grimm testvérek leszármazottaival. Sem Jean-Jacques Annaud-val.

adni a körülöttünk levő dolgoknak, amint egyik nagy alapító mondta: „az etnográfusnak [...] *meg kell alkotnia* a nagy intézmény képét...”²

Azt hittük, hogy a hallgatás közönye már a Héttornynuk lábait mossa, hogy magunkra maradtunk, hogy a *Lenyomatokra* nem érkezik reakció. Fordulópontnál állunk – hetedik –, mert érkezett. Ugyan nem pont olyan, amilyent szerettünk volna, de ezt mi visszajelzéseként értelmezzük – szeretünk eljátszani a jelentésekkel. Egy másik, szintén kolozsvári csoport – akiknek a munkája feltétlen tiszteletet érdemel – megjelentetett egy másik *Lenyomatokat*,³ s bár ebben nem reflektálnak erre a korábbi sorozatra, a közös kontextus és közös kapcsolódási pontok okán mi a saját sorozatunkat és az ő kötetüket egy térben értelmezzük. A legfőbb kapcsolódási pontokat a tudományterületek jelentik, mert az a csoport antropológusként határozza meg magát, mi néprajzkutatókként, és szeretünk abban a – megeshet, hogy téves – hitben ringatózni, hogy e kettőnek van valami köze egymáshoz. Vagy hogy legalábbis az antropológia (sok más tudománnyal, módszerrel együtt, mint szociológia, társadalomtörténet, mikrotörténet, irodalomtudomány stb.) termékenyítőleg hatott a néprajztudományra, és hogy mi receptívek is voltunk ezekre a hatásokra. Az újító szemléleteket is többször boncolgattuk ezekben az egymásba kapcsolódó előszókbán, bár persze, az olvasókra bíztuk annak eldöntését, hogy ez mennyire volt sikeres. Ha az antropológusok új kötetét szándékként is értelmezzük, nem voltunk teljesen sikeresek. További kapcsolódási pont az lehetne, hogy az új kötetben közlők közül néhányan ugyanúgy néprajzos képzésben is részesültek, mint mi magunk, többek közültek itt is, ott is. Ebben az értelemben talán nem pihent néprajzosok posztmodern agyszüleménye, hogy e két kulturális terméket egy kontextusban próbáljuk értelmezni, és ha a diskurzustársaságok és a legitim beszélők kérdése⁴ felől nézzük a problémát, igen világos és ránk nézve keményen kritikus olvasata lehet a dolognak, különösen, hogy az új *Lenyomatok* egyik szerkesztője szerzőként jelentkezett a régi *Lenyomatokban* is. A kritikát értjük. *Nem kell más verse már,/ költő én vagyok*. És köszönjük – bár nem tartjuk teljesen szerencsésnek egy olyan többszörösen is terhelt közegben, ahol az antropológia nemegyszer a néprajz ellenében

² Tekintsük ezt feladványnak. A szerző nevét helyesen megfejtők között hét kötetet sorsolunk ki. Beküldési határidő 2009 hetvenhetedik napja. Eredményhirdetés a www.kjnt.ro honlapon.

³ HARBULA Hajnalka – MAGYARI-VINCZE Enikő (szerk.): *Anthropo. Lenyomatok. Amprente. Imprints*. Editura Fundației pentru Studii Europene, Kolozsvár, 2008.

⁴ Az utalás nyilvánvaló. Megfejtéseket be lehet küldeni, de a nyertesnek nem adunk semmit.

fogalmazta meg magát. És ha mindez nem is lenne igaz, jólesett eljátszani a gondolattal, hogy valakiknek annyira fontos volt e sorozat, a sorozat címe, hogy ilyen módon fogalmazták meg kritikájukat.⁵ És ezt nem a megismerés bölcs kínjai mondatják velünk, bár kísért a *hétmérföldes csizma-hit* és a *Kunst der Fuge*, hogy szívünket beiktassuk a világ összefüggéseibe. Csak a *negyvenkettes félcipő* szorít.

E rövid elménckedéssel pedig abszolváltuk az előszó írásának terhes feladatát egy olyan kötet elé, amelyben új, régi és még régibb diákok, végzősök és végzetek közöltek. Ezúttal – merthogy hétszámra halmoz a szerencse – hét új szerzőt is avat a kötet. Daniel Rita, György Imola egy-egy személyiség lokális mítoszát elemzik. Zsigmond Júlia egy katonatörténet történeteit, egy életszakasz több értelmezését elemzi, tanulmányával hozzáadva még egyet. Pap Izabella a földhasználat, -birtok társadalmi megítélését vizsgálja a szimbolikus és gazdasági értékek és érdekek síkján. Kádár Kincső és Tímár Krisztina a pálinka társadalmi szerepét firtatja. Vass Melánia egy falu⁶ szekerességének gazdasági, társadalmi és kulturális funkcióit tárja fel. További szerzőink már ismertek. Peti Lehel a csángók szőkefalvi jelenlétének motivációira, az itt tapasztalt látomásaiknak mint vallási jelenségnek és társadalmi háttérüknek az értelmezésére vállalkozik. Szilágyi Levente a határ antropológiai vizsgálatát végzi el két magyar–román határ menti sváb településnek. Szabó Á. Töhötöm a tudományos és hatalmi diskurzusok által kísért és alakított falu-kép társadalmi funkcióit vizsgálja.

Szerencsénkre megint vannak összefoglalók e szerény kötetben, sőt, meg is szerkesztettük a kötetet, és még biográfiákat is toldottunk a végére, hogy az olvasó is tudjon kontextusokat teremteni. Mert bár szerkesztői bölcselmek *dongják körül – mint húst a légy – a recepciót, a hetedik te magad légy!*⁷

A 007-es ügynökök

⁵ Sietünk leszögezni, hogy a lenyomatvétel technikáját illetően – sem kriminológiai, sem képzőművészeti értelemben – nem kívánunk az elsőbbség jogával élni. A zsaruk, művészek, fűvészek és hobók tényleg lenyomtak.

⁶ Sajnos, nem Hétfaluról van szó. Mert akkor a nyilvánvaló egyezésre már fel sem kellene hívnunk a figyelmet.

Hetedik lábjegyzet: Az előszó József Attila- és Szilágyi Domokos-idézeteket felhasználó agyakban készült.